

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3.

Fylke: Akershus.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Vestby.

Emne: Brynet

Bygdelag: Garder.

Oppskr. av: Gårdsb. Karl Postlund

Gard: Postlund

(adresse): Vestby.

G.nr. 100 Br.nr. 1.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

- SVAR
- 1.) Bryne er det vanlige ord for det housse-
redskap av naturstein eller kunststein som
brukes eller er blitt brukt til lyaen. Dog
har også ordet "Senne" (ett senne) vært brukt
lite meget brukt. Ordet heim har jeg aldri
hørt. Bruken av senne eller bryne kalles å bryne.
 - 2.) Senne var av naturstein. Naturlig bryne-
stein fins ikke i bygda. Jeg kjemmer ikke til
hvor naturstein kom fra i eldre tid. "Sennene"
ble kjøpt hos landhandleren.
 - 3.) Alle redskapene har i den tid jeg kan tenke
fjort blitt slipt på slipeskive og utrupå huss-
et med senne eller bryne.
 - 4.) At lyaen ble brynet ut med hammer
har jeg aldri hørt, jeg hørte aldri i min bar-
dom - for mine sønner og sønner - at gamle slatte-
karer kunne noe slipp.
 - 5.) På gårdene her har jeg aldri hørt om
at det skulle eksistere en større stein som
ble brukt på en slik måte. Der er her kun
blitt brukt slipeskive av rund fason som

alltid står hjemme ved gården.

6.) Ljäm er ikke skarpslipt ved tjøpset. Den må straks slipes på stein. Hvis en da er flink til å bryne kan en nok greie sig i 2 a 3 dage for en behöven å slipe igjen.

7.) En hadde forskjellige bryner til Ljäm. For det første hadde vi "Stum" som en krutte å finhøsse Ljäm med etten slipingen. Dette stum av naturstein vejet ca 2 kg. og det ble krutt som regel en gang i hver ökt. Slättebarer hadde som regel med sig pennet på jorden for tilfelle steinhogging, men ellers ble det krutt hjemme på gården for han gikk ut til hver ökt. Denne bryningen kunne da gjerne ta en 1/2 times tid.

Så hadde en strybestikken av tre. Gamle eibestikken som en kunne finne i myrene var ettertraktet her til. Disse strybestikken var ca 60 cm. lange. Den var laget riflet i den og disse var fylt med fin sand. Strybestikkene var ferdig til Ljäm og ble med korte mellomrum krutt til å høsse opp Ljäm. I den senere tid er det for det meste blitt krutt strybestikken av kunststein. Dette er små lette bryner ca 30 cm lange. Slättebarer har dem med sig i lommen.

8.) Det beste er nok å ta Ljäm av arvet når det slipes men begge dele har vært krutt. En holder eggen mot sig under slipingen i begge tilfelle

3
9.) Jeg har ikke hørt at slættebaren hadde noen
bopp med sig som kunne bli læret i.
Når gjæm ble bryut med samme satt slætte
karru på marken med sunnsideu av gjæ-
eggen vunst fra sig. Når denne siden av gjæm er
bryut ferdig vundis gjæm og den annen side brynes
med eggen vunst mot. Skuttarv har ikke vort brukt her.

11.) 12.) Jernvarene bortfallen.

13.) Både bryner av naturstein og kunststein bli
fubbet med vann. Sund på tre bryner som for nevnt.

14.) 15.) 16.) Kjennet ikke.

17.) Herom har jeg aldri hørt noe.

18.) Disse fortellingene kjennes ikke.

19.) Nei.

20.) Nei.

Som det vil sees har jeg vesentlig gitt be-
svartsum i forlitt. Grunnen er at hjastatt her
på disse kanten nu snart er en saga blott.
Gjebekanten og åkeriinnu ble simpelthen borte
slått de siste år. Manglende arbeidshjelp.
Følgen er da også at de unge guttene nu
hvorom kan slippe eller bryne en gjæ. De
har heller ikke spor av interesse for dette.